

Bijlage 1

Begrippenlijst

Het dagelijks taalgebruik voor soorten en voor bepaalde categorieën plantsoen is soms verwarrend en uiteenlopend. Daar, waar beleid en uitvoering met elkaar tot duidelijke afspraken moeten komen, is helderheid gewenst.

Enige voorbeelden van verschillend taalgebruik:

- **Geslacht, soort en ras/cultivar – Binnaire Nomenclatuur**
De woorden soort en ras worden soms door elkaar gebruikt. Ze betekenen echter niet hetzelfde en zijn onderling van een verschillende orde.
De officiële, Latijnse naam van een soort bestaat uit: het geslacht (geslachtsnaam) waar een soort (soortnaam) toe behoort en de nodere aanduiding van de soort zelf. Bijvoorbeeld *Fraxinus excelsior* en *Fraxinus angustifolia* zijn twee soorten uit dezelfde familie. Het geslacht wordt met een hoofdletter geschreven. De soort wordt aangegeven door een toevoeging met kleine letter.
In de naamgeving kan er sprake zijn van een verdere onderverdeling. Men krijgt dan de volgende: Geslacht, soort, ras/cultivar. Een ras/cultivar betreft een spontane of een gekweekte en veredelde vorm van een soort, bijvoorbeeld: *Fraxinus excelsior* "Westhof's Glorie", een en ander conform de systematiek van de binnaire nomenclatuur.
- **Inheems versus autochtoon**
Hetzelfde geldt voor de woorden inheems en autochtoon. Beide woorden worden nogal eens door elkaar gebruikt, maar ze hoeven niet dezelfde betekenis te hebben. Inheems wil zeggen dat Nederland tot het verspreidingsgebied van een soort behoort. Autochtoon wil zeggen dat bepaalde genetische vertegenwoordigers van een soort al duizenden jaren achtereen, in principe zonder menselijk toedoen, in Nederland voorkomen. In deze samenwerkingsovereenkomst is in de voorkomende gevallen de term inheems-autochtoon gebruikt.
- **Richtlijn soorten versus soorten op de Nederlandse**

se Rassenlijst Bomen

De Europese Richtlijn omvat (boom)soorten en kunstmatige hybriden van boomsoorten. Deze soorten kunnen inheems of inheems-autochtoon zijn of tot de Europees ingeburgerde soorten behoren.

Het sortiment in de Nederlandse Rassenlijst omvat zowel bomen als struiken. De boomsoorten kunnen op hun beurt weer deel uitmaken van de Europese Richtlijnsoorten.

De EU-Richtlijnsoorten mogen slechts worden geteeld en verhandeld, mits gebruik gemaakt is van het uitgangsmateriaal van deze soorten, zoals die voorkomen op de Nederlandse Rassenlijst Bomen. EU-regeling 1999/105/EU is dwingend. Voor verkoop ten behoeve van bosaanleg is certificering van de Richtlijnsoorten door NAK-tuinbouw verplicht.

Bosbouwkundig teeltmateriaal versus bosbouwkundige herkomsten

De term 'bosbouwkundig teeltmateriaal' (bbk) wordt in verschillende betekenissen gebruikt.

De term valt te koppelen aan de EU-Richtlijn 1999/105/EU. De EU-Richtlijn bevat zowel boomsoorten uit de zaadgaarden en selectieopstanden als ook inheems-autochtone bomen uit de genenbank in- en ex situ.

Nederlandse Rassenlijst Bomen

De Raad voor de Plantenrassen bepaald, na wetenschappelijk advies, welk gekwalificeerd uitgangsmateriaal in de Nederlandse Rassenlijst opgenomen wordt. De Rassenlijst Bomen specificeert soorten tot op het hiërarchische niveau van geslachten, soorten, rassen en herkomsten. De Rassenlijst bevat zowel bomen als struiken, bosbouwkundige als niet-bosbouwkundige soorten, waaronder ook inheems-autochtone herkomsten als de EU-Richtlijnsoorten. Per soort is bepaald waar en op welke specifieke locaties in het veld deze soort voorkomt.

Indien vooraf aangemeld bij de NAK-tuinbouw, geeft deze instantie een 'basiscertificaat' voor geoogst zaad/stek. Het certificaat geeft de garantie dat een partij van een bepaalde soort op de Rassenlijst voorkomt en een specifiek soort en ras is en herkomst heeft. Alle soorten van de Nederlandse Rassenlijst Bomen kunnen gecerti-

ficeerd worden. Dat is zelfs aanbevelenswaardig maar niet verplicht.

Basiscertificaat, leverancierscertificaten en regulier Plantsoen

Alle soorten die voorkomen in de Genenbank ex situ, als ook in de in situ bronlocaties en bosbouwkundige zaadgaarden en selectieopstanden zijnde Rassenlijstlocaties, komen in aanmerking voor certificering via NAK-tuinbouw. Bij het ontwerp van het systeem is het zwartreput gelegd bij stappen aan het begin van de keten. Bij oogst van zaad/stek moet een 'basiscertificaat' aangevraagd worden. Dit basiscertificaat staat centraal. Bij levering verderop in de keten is er sprake van 'leveringscertificaten'. Voor de afgifte daarvan is de zaadhandel of boomtelar zelf verantwoordelijk. Een aannemer of opdrachtgever voor aanplant van bos kan in principe terug traceren of geleverd plantsoen een gecertificeerde herkomst heeft. De uiteindelijke opdrachtgever voor de aanleg van bos op zijn terrein is echter niet wettelijk verplicht zelf gecertificeerd plantsoen aan te schaffen en te gebruiken. Hij kan ook een andere keuze maken, wat in de praktijk, onder tijdsdruk, vanwege de prijs of bij gebrek aan kennis kan voorkomen.

Nogmaats: bij bosbouwkundig gebruik van Richtlijnsoorten zijn basiscertificering en leveringscertificaten verplicht. Alle EU-Richtlijnsoorten zijn met hun diverse herkomsten opgenomen in de Nederlandse Rassenlijst Bomen. De categorie "regulier plantsoen" betreft plantsoen waarvan de herkomst niet geregistreerd is. Het kan zeer wel zaad of stek van locaties van de Rassenlijst Bomen zijn, maar dat hoeft niet. De NAK-tuinbouw beheert en administreert de hele certificering. Ze toest steekproefsgewijs met name of de basiscertificering, de kweek en de opslag op het bedrijf naar behoren verloopt.

Inheems

Bij de term 'inheems' is het verspreidingsgebied of areaal, waar een plantensoort van nature thuis hoort, het criterium. Dat kunnen grote gebieden zijn, die zich over delen van een continent of zelfs over verschillende continenten uitstrekken. In dat grote areaal kan er sprake zijn van relatief

verschillende klimatologische omstandigheden en dus ook van genetische aanpassing en genetische diversiteit; ontstaan in de loop van duizenden jaren. De inheems-autochtone Grove Den was bijvoorbeeld in Nederland uitgestorven en is later geïmporteerd voornameel met zaden uit Duitsland en Scandinavische landen.

Hier voorkomende Grove Den is derhalve als soort inheems maar genetisch gezien niet autochtoon. Van diverse andere soorten is er genetisch inheems-autochtoon materiaal uit Nederland bekend, naast inheems materiaal dat van elders (uit andere klimaatregio's) komt. Sommige van deze genetisch buitenlandse herkomsten kunnen in Nederland uitermate geschikt plantsoen opleveren. In dat geval is het mogelijk dat ze, na gericht onderzoek, opgenomen worden in de Nederlandse Rassenlijst Bomen en gaan behoren tot het verantwoord gebruik in Nederlandse bossen. Hierbij gaat het dus om boomsoorten en struikensoorten; waarbij voor struikensoorten alleen inheems-autochtone herkomst geldt als categorie SI = Source Identified.

Bij inheemse soorten van niet-autochtone oorsprong, kan er daarentegen juist sprake zijn van een matige of slechte aansluiting bij de Nederlandse-Vlaamse klimaatregio. Bij aanplant kan dit nadelige gevolgen opleveren voor de kwaliteit, gezondheid en biodiversiteit van het bos. Deze soorten kunnen hier beter niet aangeplant worden, ondanks de vertrouwd klinkende aanduiding 'inheems'.

Inheems-autochtoon

Een inheems-autochtone soort is een plantensoort die zich direct na de IJstijd, spontaan heeft gevestigd en spoorbaar heeft gevonden in Nederland en West-Vlaanderen. De IJstijd eindigde circa 8000 tot 7000 jaar voor Christus. We spreken in dit verband van de klimaatregio Nederland – West-Vlaanderen. Indien een soort met een specifiek genetisch samenstelling aantoonbaar op een bepaalde locatie, genetisch gezien ononderbroken aanwezig is geweest, zonder menselijk ingrijpen, dan wordt deze soort als inheems-autochtoon beschouwd. Het zijn inheemse soorten, die aangepast zijn aan klimatologische omstandigheden in Nederland en West-Vlaanderen en

een grote bijdrage leveren aan de biodiversiteit, klimaatbestendigheid en ziekteresistentie. Van-
daar de nodere aanduiding inheems-*autocytotoon*.
De kwalificatie inheems-*autocytotoon* stelt hoge
eisen en is specifiek dan inheems. Op basis van
de Nederlandse Rassenlijst Bomen en struiken is
inheems-*autocytotoon* ingedeeld in de categorie
SI = Source Identified. Deze categorisering moet
in alle voorkomende gevallen ook te herleiden
zijn aan de hand van het basiscertificaat en het
leveranciersdocument.

- **Bosbouwkundige selectie-opstanden**

Toekundig kan men alle teeltmateriaal, dat be-
doeld is om bosaanleg te realiseren, bosbouwkun-
dig teeltmateriaal noemen. Het komt overeen met
de diverse soorten die opgenomen zijn in de lijst
met EU-Richtlijnsoorten en de Nederlandse Rassen-
lijst voor bomen, bestaande uit zowel inheems-*au-
tocytotoon* boomsoorten, als de soorten behorend bij
de bosbouwkundige soorten in de zaadgaarden en
in selectie-opstanden.

Dit taalgebruik gekoppeld aan de EU-Richtlijn is
aanvaardbaar, maar sluit helaas niet goed aan op
de beleidscategorieën van de Nederlandse over-
heid. Het beleid van het ministerie van LNV maakt
onderscheid tussen inheems-*autocytotoon* (SI) mate-
riaal enerzijds en bosbouwkundige selectie-opstan-
den (S) en zaadgaarden (ZQ) anderzijds.

Het verwarrende is dat in de categorie inheems-
autocytotoon eveneens bomen zitten die geschikt
zijn om bos aan te leggen en dus bosbouwkundig
teeltmateriaal genoemd zouden kunnen worden.

Deze herkomsten zijn naast de soorten uit de zaad-
gaarden en selectie-opstanden onderdeel van de
soorten op de EU-Richtlijn. De EU-richtlijnsoorten
bestaan dus uit de categorieën SI, ZQ, S en T, zie
voor omschrijving hieronder.

In de samenwerkingsovereenkomst wordt gange-
sloten bij de beleidsindeling van de Nederlandse
overheid; namelijk inheems-*autocytotoon* soorten
enerzijds ten opzichte van soorten in bosbouwkun-
dige selectie-opstanden en zaadgaarden ander-
zijds. Dit sluit tevens aan bij het Biodiversiteitsver-
drag van Rio De Janeiro van 1992, dat gaat over
bescherming en behoud van inheems-*autocytotoon*
soorten.

Bosbouwkundige opstanden in de zaadgaarden

zijn onder andere geselecteerd op vitaliteit, rechte
stam, (in het bijzonder) houtproductie, weinig risico
op ziektes en ecologische aanpakbaarheid. Hier-
onder vallen ook Europees ingeburgerde soorten
als Douglaspoplar, Larix spp, Picea spp, Castanea,
Populus sp. De selectie is gericht op het realise-
ren van gezond bos, dat onder andere geschikt is
voor het vastleggen van CO₂, houtproductie en/
of recreatie; ook wel voor natuur maar in mindere
mate. Bosbouwkundige opstanden in zaadgar-
den en selectieopstanden zijn soms eigenlijk
autocytotoon-inheems, maar dat is inmiddels dan
niet meer aantoonbaar. Vaak zijn ze wel inheems,
maar ze kunnen ook exooten zijn, die hun natuurlijke
verspreidingsgebied elders hebben. Voorwaarde
voor opname in de selectie-opstanden is dat ze
bewezen ecologisch goed aangepast zijn aan de
Nederlandse situatie. Het ligt in de rede nieuwe
klimaatadaptieve soorten in te delen als 'bosbouw-
kundige selectie-opstanden'.

Voor wie is ingevoerd in de terminologie van de
Nederlandse Rassenlijst Bomen betreft het de
categorieën: S = Selected, T = Tested en ZQ =
zaadgaarden. Daartegenover staat de categorie
SI = Source Identified voor inheems-*autocytotoon*
teeltmateriaal. In deze overeenkomst wordt met
de term 'bosbouwkundig teeltmateriaal' dienen de
boomsoorten in categorie ZQ, S en T bedoeld.

- **Genenbank**

Nederland heeft in Oostelijk Flevoland, in boswach-
terij Roggebotzand, Hollandse Hart Zuid en Lely-
stad Noord een veldcollectie met inheems-*autocytotoon*
uitgangsmateriaal van bomen en struiken.

De Genenbank is in 2002 ex situ (in opdracht van
het Ministerie van LNV) aangelegd met het oog op
duurzaam behoud van uniek genetisch bronmateriaal
van een aantal prioritaire soorten.

De Genenbank is een verzameling c.q. accessies
van soorten, bestaande uit alle bekende genetische
herkomsten en tenminste bestaande uit 30
verschillende genotypen per accessie. Daarnaast is
het een klimaatregio-brede vertegenwoordiging
van het nog bekende, oorspronkelijke genetische
materiaal.

De in situ locaties van deze soorten konden op
zichzelf de instandhouding ervan niet toereikend
garanderen. Voor sommige soorten zijn er voor het
behoud slechts in situ locaties of bronpopulaties.
Vender zijn in situ locaties met name een onder-
steuning in de realisatie van behoud- en ontwikkel-
doelen.

Kortom, er zijn inheems-*autocytotoon* soorten die
niet of nog niet in de Genenbank zijn opgenomen.
Van de 96 in aanmerking komende soorten zijn
er 52 prioriteit, waarvan er 35 in de Genenbank
zijn ondergebracht. De Genenbank komt voort uit
internationale verplichtingen in het kader van de
door Nederland onderschreven Conventie voor
Biodiversiteit uit 1992. De Genenbank is eigendom
van Staatsbosbeheer.

- **Zaadgaarden en selectieopstanden**

Zaadgaarden zijn speciaal voor de oogst van
zaad/stek aangelegde opstanden met gekwalifi-
ceerd bosbouwkundig uitgangsmateriaal. Een
zaadgaard bestaat uit geselecteerd en gekleurd
uitgangsmateriaal dat aan de hoogste eisen
voldoet. Alle soorten, die momenteel in de zaad-
gaarden voorkomen, komen voor op de Neder-
landse Rassenlijst Bomen en behoren tevens tot de
EU-Richtlijnsoorten. De zaadgaarden en selectie-
opstanden in Nederland zijn grotendeels in bezit
van Staatsbosbeheer en worden ook door Staats-
bosbeheer beheerd en onderhouden. Daarnaast
zijn er ook private zaadbedrijven die nog zaad-
gaarden en/of selectieopstanden in actief beheer
hebben. Zaadgaarden en selectieopstanden zijn
opgezet om het Nederlandse bos en landschap te
helpen voorzien van geschikt teeltmateriaal voor
gezonde en vitale opstanden en bossen.

- **In situ / ex situ**

De termen in situ en ex situ komen regelmatig
voor. De termen zouden de indruk kunnen wekken
dat het hier gaat om een ander soort inhoudelijke
indeling van het gekwalificeerde uitgangsmateri-
aal. Dat is echter niet het geval. De indeling heeft
betrekking op de locatie waar het uitgangsmateri-
aal te vinden is. Is het materiaal in de Genenbank,
dan hebben we het over ex situ. Is het materiaal
verspreid over specifieke plekken in het landschap,
dan praten we over in situ. Het onderscheid is

eigenlijk alleen van toepassing bij inheems-*autocytotoon*
uitgangsmateriaal en dus niet bij bosbouw-
kundige herkomsten.

T.a.v. bosbouwkundige herkomsten onderscheiden
we onder andere: Zaadgaarden (ZQ) en Selectie-
opstanden (S). Zaadgaarden betreffen bosbouw-
kundige herkomsten van boomsoorten waaraan de
hoogste bosbouwkundige eisen worden gesteld,
bestaande uit gekleurd uitgangsmateriaal met
kwalificatie ZQ (Zaadgaard Qualified) conform
de Nederlandse Rassenlijst. Selectieopstanden
kunnen bosopstanden-bomen zijn met hoog-
waardige eigenschappen, bestaande uit geselecte-
teerd uitgangsmateriaal, kwalificatie (SSelected)
conform de Nederlandse Rassenlijst. Voorbeelden:
Quercus robur - Brennerberg 01 is een zaadgaard-
(ZQ) herkomst. Quercus robur Garderen 01 is een
S-herkomst.

'In situ' wil zeggen: in het veld bestaande bronpo-
pulaties. Ergens in het landschap komen dus be-
paalde soorten met unieke genetisch kwaliteit voor.
Veel in situ locaties zijn als 'bekende herkomstplek'
in de Nederlandse Rassenlijst Bomen opgenomen.
Vrijwel alle in situ locaties van Staatsbosbeheer zijn
in de Nederlandse Rassenlijst Bomen opgenomen.

Voor de overige locaties van andere eigenaren
geldt dit in mindere mate. Niet alle in situ locaties
in Nederland zijn reeds in kaart gebracht. Daar
wordt door diverse groepen en instanties aan ge-
werkt. Sommige reeds bekende en mogelijk nieuwe
locaties kunnen desgewenst alsnog aan de Neder-
landse Rassenlijst worden toegevoegd. Ze moeten
dan wel aan een aantal criteria voldoen, zoals
minimum grootte en condities van instandhouding.
De 'ex situ' locatie voor inheems-*autocytotoon*
uitgangsmateriaalkomt komt overeen met genen-
banklocaties in Flevoland. Het is een plek waar
genetisch inheems-*autocytotoon* materiaal in een
levende collectie bij elkaar gebracht is, om zo een
duurzame kwalitatieve instandhouding te garan-
deren. De reden daarvan is dat de in situ locaties niet
meer bestaan, te klein of te kwetsbaar zijn of veel
duurder om te oogsten.

Bijlage 2

Opschaling vanwege Bossenstrategie

Op de middellange en lange termijn is een toereikend aanbod van zaad/stek en plantsoen een kritische succesfactor voor de realisatie van de Bossenstrategie. Gezien de grote omvang is tijdige levering een belangrijke uitdaging. Het is goed even stil te staan bij die omvang en de daarmee samenhangende opschaling van de productie van zaad/stek en plantsoen.

Conform de uitwerking van de Bossenstrategie, in het rapport "Planten voor de toekomst", zijn in de beleidsperiode tot 2030 circa 160 miljoen bomen en struiken voor aanplant nodig. Dat is ongeveer 20 miljoen stuks per jaar, gedurende een periode van 8 jaar. Ter indicatie: de huidige productie van zaad/stek bij Staatsbosbeheer en het daaruit voortkomende gecertificeerd bosplantsoen bedraagt ongeveer 2,5 miljoen stuks. Afgelopen jaar was ongeveer 70% hiervan bestemd voor intern gebruik bij Staatsbosbeheer en 30% voor de markt. De Bossenstrategie vraagt dus om een opschaling met factor 8.

De behoefte aan plantmateriaal voor de Bossenstrategie vraagt om coördinatie, consistente planning en opschaling van de productie, zowel bij Staatsbosbeheer als bij marktpartijen. Een abstracte modelberekening geeft inzicht en richting, maar biedt onvoldoende houvast voor een risicoanalyse en voor bedrijfsbeslissingen, zowel bij Staatsbosbeheer als bij marktpartijen. Deze partijen moeten een redelijke zekerheid hebben dat hun productie wordt afgenomen. Zo niet, dan blijven zij met enorme kosten zitten. Daar komt bij dat boomteelt en de afzet van plantsoen een planning van ongeveer 4 jaar vooraf vergt. Het zaad c.q. teeltmateriaal moet tijdig ter beschikking zijn, worden gekocht, de grond in en opgekweekt tot (bos)plantsoen voordat het op de markt kan worden aangeboden.

Bijlage 3

Beleidsmatige herwaardering 'bosbouwkundige herkomsten'

Voor de ambities uit de landelijke Bossenstrategie zijn 'bosbouwkundige herkomsten' onmisbaar. De ambitie van de nota is immers naast natuur ook optimale CO₂-vastlegging en meer houttoegst uit Nederlandse bossen voor hoogwaardige toepassingen. De wijze waarop hiervoor geschikt plantsoen beschikbaar moet komen, wordt beschreven in de EU-richtlijn EG 1997/105/E. Deze richtlijn regelt het economisch verkeer en de controle daarop qua vermeerdering, teelt, afzet en herkomstverantwoording

Formeel gezien staat de EU-richtlijn toe dat er gecertificeerde bosbouwkundige herkomsten van elders in Nederland toegepast worden. Dat kan verantwoord zijn, daar waar een buitenlandse herkomst goed aangepast blijkt te zijn aan de Nederlands-Vlaamse klimaatzone. Om die reden heeft de Raad voor Plantentassen in de Nederlandse Rassenlijst Bomen een aantal van buitenlandse (erkend) herkomsten aan de lijst toegevoegd.

De suggestie dat in het buitenland voldoende geschikte bosbouwkundige herkomsten te vinden zijn voor de Nederlandse Bossenstrategie is echter onjuist. De aanbeveling zou nu juist moeten zijn: gebruik uitsluitend de herkomsten uit de Nederlandse Rassenlijst Bomen, inclusief de daarop voortkomende buitenlandse herkomsten. Het zou met andere woorden onverstandig zijn de herkomsten uit de Nederlandse Rassenlijst niet toe te passen; het gaat immers om beproefde, geselecteerde herkomsten. Daarnaast moet het wel mogelijk zijn geregistreerde herkomsten in de betreffende nationale Rassenlijst, op basis van bewezen kwaliteit in de Nederlandse Rassenlijst op te nemen.

Staatsbosbeheer heeft van oudsher de verantwoordelijkheid op zich genomen, de zaadgaarden en selectie-opstanden op te nemen voor de bosbouwkundige herkomsten in. Staatsbosbeheer kan aangeven welke van deze herkomsten nu juist voor de Bossenstrategie van belang zijn en welke minder of helemaal niet. Voor het waarmaken van de ambities van de Bossenstrategie is erkenning van het belang van deze herkomsten nodig, plus een adequate financiering voor de kosten voor de aanleg, het beheer en het onderhoud. Over

deze werkzaamheden zijn in het takenpakket vanuit LNV geen afzonderlijke afspraken gemaakt. De partijen in de samenwerking achten het wenselijk dat hier meer duidelijkheid over komt. Zij voorzien fricties in de uitvoering van de Bossenstrategie indien op dit vlak niets gebeurt.

Kortom; volgens de deelnemers aan de samenwerkingsovereenkomst is het wenselijk in Nederland en in het bijzonder bij de Bossenstrategie uit te gaan van geschikt hoogwaardig plantsoen; dat wil zeggen plantsoen van erkende genetische herkomsten conform de Nederlandse Rassenlijst Bomen. Zonder erkenning door het ministerie van LNV, ook in financiële zin, van de met name bosbouwkundige herkomsten, voorzien zij een probleem bij de realisatie van de Bossenstrategie. Daarnaast wordt toepassing van gecertificeerd plantsoen op basis van de Nederlandse Rassenlijst ook bv. door een organisatie als FSC (Forest Steward Council) zeer belangrijk geacht.

Bijlage 4

Specificatie meerjarenprognose Bossenstrategie

Staatsbosbeheer en boomkwekers hebben een redelijke zekerheid nodig over de toekomstige ofname van geproduceerd plantsoen. Wat Staatsbosbeheer en marktpartijen nodig hebben is een voortschrijdende meerjarenplanning/prognose op basis van welke lijke bosaanlag in projecten in den lande en een redelijkerwijs te verwachten effectieve en gespecificeerde vraag naar plantsoen in een bepaald jaar. Twee zaken zullen bij elkaar moeten komen: het ambitieniveau van de Bossenstrategie enerzijds en de economisch verantwoorde opschaling van de productie bij Staatsbosbeheer en marktpartijen anderzijds.

Staatsbosbeheer heeft van het ministerie van LNV-opdracht gekregen om in samenwerking met de Bosgroepen Nederland de meerjarenprognose uit te voeren.

De prognose wordt gebaseerd op werkelijk in voorbereiding en/of uitvoering zijnde projecten. De partners van de overeenkomst komen hierover graag nader met hen in gesprek en denken bij de specificatie van een meerjarenplanning aan de volgende zaken:

- De planning kijkt 5 of 6 jaar vooruit en is gespecificeerd naar: soort, aantal, herkomst en marktvoering; eventuele alternatieven zijn aangegeven. In verband met ofnamezekerheid zijn de onderliggende projecten waar de planning uit voortkomt, beoordeeld op hun fase van ontwikkeling.
- De fase van ontwikkeling valt te definiëren met criteria als: grond in bezit, inrichtingsplan gereed, financiering rond, vergunningen afgegeven en projecten gereed voor aanbesteding. Voor enige flexibiliteit en tijdige levering van plantsoen is het raadzaam een aantal projecten (in reserve) gereed op de plank te hebben liggen. De fase van ontwikkeling moet zijn vastgesteld door een geautoriseerde instantie.
- De voortschrijdende meerjarenplanning vraagt om een geautoriseerde rol van de organisatie die deze rol op zich neemt. Dat wil zeggen dat deze organisatie de inventarisatie-meerjarenplanning namens het ministerie uitvoert en dat duidelijk wordt dat deelname aan de inventarisatie een verplichtend karakter heeft. De inventarisatie-meerjarenplanning betreft vooral het toekennen en instaan voor

de vaststelling van de fase van ontwikkeling van een project. Zonder die autorisatie en overeenkomen medewerking van de diverse partijen in het veld, worden de gegevens te vrijblijvend en weinig geschikt voor bedrijfsbeslissingen.

- Voortschrijdende behoefteplanning is geen incidentele activiteit. De verantwoordelijkheid daarvoor dient structureel belegd te zijn bij een geschikte partij. Ze wordt voor meerdere jaren overeengekomen en is voorzien van de daarvoor benodigde financiële middelen.

Bijlage 5

Betekenis NAK-kuinbouw voor de samenwerkingsovereenkomst

De rol van NAK-kuinbouw m.b.t. de uitwerking van deze samenwerkingsovereenkomst betreft de volgende zaken:

Controles:

- Veldkeuringen, kwekerijbezoeken, zaadleveranciers.
- Oogst, registratie en afgifte basiscertificaten.
- Verhandeling van teeltmateriaal (zaad, stek) qua registratie, administratie en leveranciersdocumenten.
- Teeltproces kwekerijstadium op uitgangshoeveelheden, opkomst en teelt v.w.b. administratie, registratie, arzet en fyosanitaire aspecten.
- Beheer database met zaad en plantsoenstromen bosbouwkundige richtlijnsorten (en niet bosbouwkundige richtlijnsorten) per jaar op soort, aantallen, herkomsten en handelsverkeersroute (van bron tot en met eindleverancier).

Advies:

- Ondersteunen van de sector met gevraagd/ongevraagd advies over:
  - o Juridische ontwikkelingen
  - o Registratie
  - o Teelttechnische zaken
  - o Genetica
  - o Fyosanitaire zaken

Ondersteuning met:

- Onderzoek
- Vakkenis